Technika rozhovoru (interview), rozhovor štandardizovaný (formalizovaný), neštandardizovaný rozhovor (voľný) :)

V sociológii je rozhovor technikou zhromažďovania materiálu, v ktorom prístup pozorovateľa k skúmanému javu je sprostredkovaný osobou (skupinou), ktorá je nositeľom informácií. Väčšinou sa táto technika zakladá na kladení a zodpovedaní otázok, čo nevylučuje systém iniciovaného voľného rozhovoru na zadanú tému, s rôznou intenzitou usmerňovania.

Úspešné uskutočnenie rozhovoru a následné získanie pravdivých poznatkov býva ovplyvňované dodržaním nasledujúcich zásad:

1. Je potrebné správne odhadnúť zložitosť skúmaných problémov, resp. informačných požiadaviek nielen z hľadiska charakteru respondentov *(ich veku, vzdelania, informovanosti)*, ale aj z pohľadu širšieho sociálneho kontextu a situácie, v ktorej sa interview realizuje.
2. Rozhovor je potrebné koncipovať ako prirodzený, nenásilný dialóg *(je možné urobiť jeho scenár).*
3. Počas samotného interview je potrebné počítať s narastaním únavy a znižovaním pozornosti respondentov, čo si vyžaduje prispôsobovať náročnosť témy, plánu a obmedziť dĺžku trvania rozhovoru *(za maximálnu hranicu sa považuje 1 hodina)*.
4. Vhodným vysvetlením zmyslu, záruk anonymity treba motivovať priaznivý postoj respondenta k výskumnej akcii.
5. Je potrebné vytvoriť priateľskú atmosféru *(nie príliš dôvernú)*, rešpektovať názory respondenta.

Podľa postupu a spôsobu kladenia otázok sa rozlišujú štandardizované a neštandardizované interview.

Rozhovor štandardizovaný *(formalizovaný, kategorizovaný)* sa riadi prísnymi pravidlami. Výskumník postupuje presne podľa textu formulára, oslovuje len osoby, ktoré boli vopred určené stanovenými kritériami. Formulár rozhovoru obsahuje výlučne zatvorené, kategorizované, viacalternatívne alebo stupnicové otázky. V krajných prípadoch sa táto technika odlišuje od dotazníka len spôsobom záznamu (je uskutočňovaný výskumníkom). Jeho výhodou je nenáročná kvantifikácia a spracovanie výsledkov. Pracnosť a nákladnosť je hodnotená ako nevýhoda tejto formy získavania informácií.

Neštandardizovaný rozhovor *(voľný)* definuje okruh problémov skúmania výpočtom otázok, avšak ich konečná formulácia, poradie poprípade vynechanie niektorých a vkladanie ďalších tém je závislé od samotného výskumníka. Toto interview je možné operatívne prispôsobovať meniacim sa podmienkam každého jednotlivého rozhovoru, čo ho charakterom približuje prirodzenej interakcii. Býva uskutočňovaný na malých, štatisticky nevýznamných súboroch, počas tzv. orientačných výskumoch.

Táto technika zhromažďovania údajov ma viacero predností, pretože zjednodušuje formálnu stránku rozhovorov, umožňuje lepšie nadviazanie kontaktu so skúmanou osobou, úprimnejšie a bezprostrednejšie prejavy respondenta, viacdimenzionálny pohľad, návrat k nejasným alebo zaujímavým aspektom vo výpovedi oslovenej osoby a orientáciu v problematike. Jej nevýhodou je presné zaznamenanie odpovedí na otvorené otázky a vyhodnotenie kvalitatívnych údajov, najmä ich komparácia.

V sociologickej literatúre sa uvádzajú aj iné typy rozhovorov napr. zjavné, utajené, individuálne a skupinové.[1]

[1] Pavol Barát a kol.: ***Občianska náuka. Náuka o spoločnosti. Chystáte sa na maturitu?*** **Nitra: Enigma 2005, ISBN 80-85471-71-X.**

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania